

Fundusze Europejskie
dla Pomorza Zachodniego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Załącznik do
zarządzenia Burmistrza Mielna
z dnia 26 września 2024 r.

WNIOSKI I REKOMENDACJE

raport końcowy prezentujący wyniki przeprowadzonej „Diagnozy
potrzeb i potencjału lokalnej społeczności Gminy Mielno w zakresie
usług społecznych”

Opracowanie: Lidia Sztyma

2024-09-24

WSTĘP

Dokument prezentuje wnioski i rekomendacje wynikające z przeprowadzonej: „Diagnozy potrzeb i potencjału lokalnej społeczności Gminy Mielno w zakresie usług społecznych”.

Celem przeprowadzonego badania było zidentyfikowanie problemów i potrzeb oraz potencjału lokalnej społeczności gminy Mielno w zakresie usług społecznych. Cel ten został osiągnięty w toku weryfikacji zebranego materiału badawczego, będącego podstawą do opracowania wniosków i rekomendacji, które posłużą opracowaniu *Programu usług społecznych*, określającego usługi społeczne wynikające z potrzeb wspólnoty samorządowej.

W celu sporządzenia diagnozy wykorzystano następujące metody badawcze:

- analiza dokumentów źródłowych wytworzonych przez instytucje gminne: programy wykonawcze, sprawozdania i analizy w zakresie polityki społecznej i in. oraz danych statystycznych z Głównego Urzędu Statystycznego - Banku Danych Lokalnych;
- badanie sondażowe w oparciu o ankietę dostępną online, która została udostępniona na następujących stronach: na stronie Urzędu Miejskiego w Mielnie, Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Mielnie, w szkołach poprzez dziennik elektroniczny, portale społecznościowe urzędu miejskiego i MOPS w Mielnie, rozesłanie ankiety do organizacji pozarządowych gminy Mielno. W wypełnianiu ankiet pomagały pracownice ośrodka pomocy społecznej, np. seniorom uczęszczającym do Dziennego Domu Senior+. W badaniu wzięło udział 188 mieszkańców gminy. Badanie nie było reprezentatywne dla społeczności, miało charakter losowy, jego celem było wskazanie trendów;
- pogłębione wywiady osobiste z siedmioma przedstawicielami: instytucji (ośrodek pomocy społecznej, szkoła, ośrodek zdrowia), rady miejskiej, organizacji pozarządowych i podmiotu ekonomii społecznej, funkcjonujących w gminie Mielno. Badanie miało na celu uzyskanie istotnych i kluczowych informacji o problemach i potrzebach społeczności lokalnej, ważnych z punktu widzenia wiedzy, doświadczenia oraz pozycji społecznej i zawodowej rozmówców.

WNIOSKI I REKOMENDACJE

POLITYKA PRORODZINNA, WSPIERANIE RODZINY, SYSTEMU PIECZY ZASTĘPCZEJ I POMOC SPOŁECZNA

Analiza danych demograficznych związanych z populacją gminy Mielno wskazuje na stopniowy spadek populacji w wieku produkcyjnym i przedprodukcyjnym oraz liczby zawieranych małżeństw. Dane dotyczące kondycji rodziny w gminie Mielno pokazują, że stopniowo zmniejsza się liczba rodzin objętych pomocą społeczną z powodu trudnej sytuacji życiowej i bezradności opiekuńczo – wychowawczej oraz objętych pracą socjalną. Jednocześnie wzrasta zapotrzebowanie na działalność placówek wsparcia dziennego, w których liczba dzieci korzystających znacznie przewyższa liczbę dostępnych miejsc.

Rodziny z dziećmi to grupa, która w badaniu ankietowym **została wskazana jako czwarta** pod względem ważności, jeżeli chodzi o grupy, do których usługi społeczne powinny być kierowane w pierwszej kolejności (49,5% wskazań). Prawie jedna czwarta respondentów (36,2%) uważa, że do rodzin w kryzysie i z problemami opiekuńczo-wychowawczymi usługi społeczne powinny być kierowane w pierwszej kolejności¹.

Wyniki badań ilościowych i jakościowych przeprowadzonych wśród mieszkańców gminy Mielno wskazują, że najczęściej wymienianymi potrzebami w zakresie wspierania rodziny są kolejno według liczby wskazań: **organizacja opieki dla dzieci do lat 3** (68,1% wskazań), **ułatwienie dostępu do pomocy psychologiczno-terapeutycznej** (61,2% wskazań), **organizacja wydarzeń sportowych i kulturalnych** (49,5% wskazań), **działania na rzecz aktywizacji społeczności** (45,7% wskazań) i **ułatwienie dostępu do rehabilitacji** (39,9% wskazań). Co czwarty respondent zwrócił uwagę na potrzebę organizacji sieci pomocy międzysąsiedzkiej (25%). Wśród rzadziej wskazywanych potrzeb jest: utworzenie punktu pomocy specjalistycznej dla osób uzależnionych i ich rodzin, dla ofiar i sprawców przemocy (18,6%), pomoc mediatora (8,5%).

W badaniu potrzeb respondenci pozytywnie ocenili potrzebę wprowadzenia następujących usług społecznych:

¹ W formularzu ankietowani była możliwość zaznaczenia więcej niż jednej odpowiedzi, stąd wskazania nie sumują się do 100%.

- warsztaty np. w zakresie wzmacniania umiejętności wychowawczych , profilaktyczne;
- poradnictwo specjalistyczne (psychologiczne, terapeutyczne, psychiatryczne i in.), zgodnie ze zdiagnozowanymi potrzebami rodzin;
- badania diagnostyczne dzieci;
- organizacja półkolonii /zajęć dla dzieci w okresie wakacji i ferii;
- organizacja opieki żłobkowej.

Powyższe potrzeby wynikają z problemów ujawnionych w ankiecie: braku miejsc opieki dla dzieci do lat 3, bezradności opiekuńczo – wychowawcza rodzin, niedostatecznego dostępu do opieki psychologiczno-terapeutycznej. Badania ilościowe (ankieta) i jakościowe (wywiady) ujawniło również, że usługi związane z ochroną zdrowia należą do działań, które powinny zostać zrealizowane w pierwszej kolejności. Potrzeba organizacji opieki /zajęć/ półkolonii dla dzieci niewątpliwie wynika ze wzmożonej działalności zawodowej i biznesowej rodziców podczas sezonu turystycznego.

PROMOCJA I OCHRONA ZDROWIA

Poszerzenie oferty i zwiększenie dostępu do usług ochrony zdrowia do działalności, które zdaniem respondentów, należy do dziedzin usług, które powinny zostać zrealizowane w pierwszej kolejności. Ankietowani wymienili tę sferę usług jako trzecią w hierarchii ważności (44,1% wskazań), po usługach skierowanych do osób z niepełnosprawnościami (poszerzenie oferty i zwiększenie dostępu do usług dla osób niepełnosprawnych) i usługach skierowanych do seniorów.

Analiza powodów udzielania pomocy społecznej w gminie Mielno wskazuje na to, że **długotrwała lub ciężka choroba jest najważniejszym i kluczowym czynnikiem udzielania pomocy rodzinom** przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Mielnie. Liczba osób i rodzin objętych pomocą społeczną ze względu na powyższy powód wzrosła w gminie Mielno w ostatnich trzech latach.

Biorąc pod uwagę potrzeby mieszkańców wyrażone w badaniu ankietowym, należy zwrócić uwagę, na sygnalizowaną poprawę dostępności i jakości usług pomocy psychologicznej, terapeutycznej i psychiatrycznej.

W badaniu jakościowym i ilościowym wskazano najważniejsze potrzeby w zakresie rozszerzenia usług w promocji i ochronie zdrowia, wskazując priorytetowe działania:

- dostępność sprzętu rehabilitacyjnego niezbędnego w opiece nad osobami obłożenie chorymi i pacjentami leżącymi;

- wsparcie i opieka psychologiczna dla rodzin, w których jest obłożnie chory lub leżący pacjent;
- szerszy dostęp do usług pielęgnacyjnych i opiekuńczych pod względem liczby tych usług,
- realizacja usług rehabilitacyjnych w tym usług rehabilitacyjne domowej, dostępnych „od ręki”;
- wprowadzenie usługi doradcy zdrowia/ koordynatora osoby/rodziny w kryzysie;
- poprawa dostępności podstawowej opieki zdrowotnej w przychodni w Sarbinowie,
- badania diagnostyczne dzieci,
- działania z zakresy profilaktyki zdrowia skierowane do wszystkich mieszkańców gminy, np. konsultacje dietetyczne.

WSPIERANIE OSÓB STARSZYCH I OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI

W badaniu ankietowym **osoby z niepełnosprawnościami i członkowie ich rodzin** zostali uznani za grupę priorytetową i pierwszą pod względem ważności zapewnienia usług społecznych w pierwszej kolejności (63,8% wskazań). Równie ważną grupę w hierarchii ważności kierowania usług w pierwszej kolejności stanowią **seniorzy** (62,8% wskazań).

Analiza demografii populacji gminy Mielno wskazuje na wzrastającą liczbę osób w wieku poprodukcyjnym. Z badania zasobów dostępnych w zakresie usług społecznych dla seniorów i osób niepełnosprawnych w gminie Mielno wynika, że:

- wzrasta liczba osób potrzebujących pomocy w ramach programu „Asystenta osoby niepełnosprawnej”,
- wzrasta zapotrzebowanie na usługi transportowe „door to door” ;
- wzrasta liczba osób korzystających z Dziennego Domu Senior + jak również jest stała liczba osób korzystających z usług dostępnych w ramach klubów seniora.

Badanie potrzeb w zakresie rozszerzenia usług społecznych dla osób z niepełnosprawnościami i seniorów dowodzi, że jest zapotrzebowanie na następujące usługi:

- dostęp do rehabilitacji (64,9%),
- dostęp do usług pielęgnacyjno - opiekuńczych (52,1%),
- pomoc w wykonywaniu prac domowych (44,1%),
- organizacja w większym zakresie niż dostępny transportu np. do lekarza, urzędu (40,4%) oraz

- zapewnienie kontaktów z otoczeniem np. poprzez programy aktywizacji kulturalnej (36,2%),
- utworzenie wolontariatu na rzecz wspierania osób starszych (34%).

W badaniu ankietowym respondenci wyrazili zapotrzebowanie na następujące usługi dla osób starszych i z niepełnosprawnościami:

- programy wspierające zdrowie i zdrowy styl życia (np. dietetyk, biofeedback): 158 respondentów uznało usługę za potrzebną,
- wsparcie ambulatoryjne z zakresu rehabilitacji: 170 osób uznało usługę za potrzebną,
- mobilny konserwator - złota rączka: 158 respondentów uznało usługę za potrzebną,
- programy zapewniające kontakty z otoczeniem (wspólne wyjazdy do kina, teatru, spotkania z ciekawymi osobami, prelekcje): 171 osób uznało usługę za potrzebną,
- usługi opiekuńcze i pielęgnacyjne (np. pomoc w robieniu zakupów, przygotowywanie posiłków spacer itp., pomoc w urzędzie , umówienie wizyty do lekarza): 171 osób uznało usługę za potrzebną,
- wypożyczalnia sprzętu rehabilitacyjnego: 169 osób uznało usługę za potrzebną,
- doradca osoby lub rodziny znajdującej się w trudnej sytuacji zdrowotnej: 164 osoby uznało usługę za potrzebną,
- wsparcie psychologiczne w przypadku złego nastroju lub trudnej sytuacji życiowej: 171 osób uznało usługę za potrzebną,
- usługi porządkowe (np. sprząatanie mieszkania, pranie itp.): 165 osób uznało usługę za potrzebną.

W badaniu jakościowym zwrócono również uwagę, że problemem np. w Sarbinowie jest brak lokalu na prowadzenie spotkań klubu seniora.

EDUKACJA PUBLICZNA I MŁODZIEŻ

Analiza demografii populacji gminy Mielno wskazuje na zmniejszającą się liczbę osób w wieku przedprodukcyjnym. Spada liczba uczniów w szkołach, jak również liczba zatrudnionych nauczycieli. Zebrany materiał badawczy wskazuje również na pogarszające się w ostatnich dwóch latach wyniki uczniów z egzaminu ósmoklasisty.

Badanie ilościowe w zakresie potrzeb mieszkańców w zakresie edukacji publicznej wykazało, że priorytetem powinno być:

- zapewnienie opieki psychologicznej i terapeutycznej dla dzieci i młodzieży (55,9% ankietowanych wskazało młodzież doświadczającą problemów psychicznych jako grupę priorytetową, która w pierwszej kolejności powinna zostać objęta usługami

społecznymi), jednocześnie 61,2% respondentów wskazało potrzebę ułatwienia dostępu do pomocy psychologiczno-terapeutycznej jako główną potrzebę rodzin w gminie Mielno).

W badaniu jakościowym zwrócono również uwagę na potrzebę:

- organizacji pozalekcyjnych zajęć edukacyjnych wzmacniających umiejętności uczniów;
- tworzenia miejsc spędzania wolnego czasu dla młodzieży (np. młodzieżowy klub, skate park).

BEZROBOCIE I REINTEGRACJA ZAWODOWA I SPOŁECZNA

Zjawisko bezrobocia w gminie Mielno nie przybiera znaczących rozmiarów. W 2023 r. bezrobocie było na 4 miejscu w hierarchii powodów udzielania pomocy rodzinom przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Mielnie. Problem bezrobocia dotyczy przede wszystkim osób długotrwale bezrobotnych.

W przeprowadzonym badaniu jakościowym zwrócono uwagę na potrzeby osób objętych reintegracją zawodową i społeczną tj:

- potrzeba organizacji miejsc spotkań z możliwością aktywności pozazawodowej dla osób borykających się z uzależnieniami;
- potrzeba włączania osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i zawodowym w organizowanie usług dla seniorów i osób z niepełnosprawnościami, które w pierwszej kolejności wymagają wsparcia w zakresie poszerzenia usług społecznych;
- zapewnienie w szerszym zakresie usług doradczych i wspierających dla osób będących w życiowym kryzysie.

KULTURA I KULTURA FIZYCZNA

Badanie zasobów gminy Mielno w obszarze kultury oraz sportu i rekreacji wskazuje, że lokalnie jest dostępna stosunkowo szeroka oferta. Z badania opinii wynika, że jakość oferty sportowo - rekreacyjnej jest oceniana lepiej niż jakość oferty kulturalnej. W przypadku oceny oferty sportowo – rekreacyjnej 115 osób oceniło ją „raczej dobrze” i 7 - „bardzo dobrze”. W przypadku oferty kulturalnej ocena jest niejednoznaczna: liczba ocen negatywnych i pozytywnych rozłożyła się mniej więcej po równo: 71 ocen – „raczej dobrze”, 8 ocen – „bardzo dobrze”, 76 ocen – „raczej źle”, 11 – „bardzo źle”). Jednocześnie respondenci wyrazili potrzebę poszerzenia oferty i zwiększenia dostępności do usług kulturalnych (39,9% wskazań) i sportowo – rekreacyjnych (35,1% wskazań).

Zarówno respondenci badania ilościowego, jak również rozmówcy w badaniu jakościowym wyrazili potrzebę poszerzenia lokalnej oferty kulturalnej i sportowo – rekreacyjnej celowanej do następujących grup mieszkańców:

- do mieszkańców w wieku produkcyjnym;
- dla dzieci i młodzieży.

AKTYWNOŚĆ SPOŁECZNA I OBYWATELSKA

Frekwencja wyborcza mieszkańców w wyborach samorządowych, jak i wskaźnik dotyczący liczby organizacji społecznych na 1000 mieszkańców wskazuje na wysoką aktywność obywatelską i społeczną mieszkańców gminy Mielno. Pomimo tego w wywiadach pogłębionych aktywność społeczna mieszkańców oceniana jest na niskim poziomie, z wyjątkiem okazjonalnych inicjatyw, w które mieszkańcy chętnie się angażują i stałej działalności liderów organizacji pozarządowych, którzy realizują niejednokrotnie ważne inicjatywy społeczne. Zarówno z badania ankietowego jak i wywiadów pogłębionych wynika, że środowisko lokalne wymaga podjęcia działań na rzecz aktywizacji społeczności (45,7% wskazań). Zwraca się uwagę na potrzebą aktywizacji i integracji nowych mieszkańców gminy.

REKOMENDACJE

W oparciu o przeprowadzoną analizę potrzeb i potencjału społeczności gminy Mielno w zakresie usług społecznych zostały sformułowane rekomendacje. Poniżej znajdują się rekomendacje co do dalszego działania na terenie gminy Mielno.

GRUPY WYMAGAJĄCE WSPARCIA W PIERWSZEJ KOLEJNOŚCI:

- **OSOBY Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI I CZŁONKOWIE ICH RODZIN**
- **SENIORZY I ICH RODZINY**
- **MŁODZIEŻ DOŚWIADCZAJĄCA PROBLEMÓW PSYCHICZNYCH**
- **RODZINY Z DZIEĆMI**
- **RODZINY W KRYZYSIE DOŚWIADCZĄCE PROBLEMÓW OPIEKUŃCZO - WYCHOWAWCZYCH**
- **OSOBY CHORE BĄDŹ ZABURZONE PSYCHICZNIE**
- **RODZINY BORYKAJACE SIĘ Z PROBLEM PRZEMOCY**

REKOMENDACJA I

W najbliższych latach należy prognozować zwiększenie popytu na usługi opiekuńcze, asystenckie, wytchnieniowe a także innego rodzaju wsparcie dla osób starszych i osób z niepełnosprawnościami.

W zakresie realizowanych usług społecznych należy uwzględnić:

- Zwiększenie liczby usług opiekuńczych i pielęgnacyjnych świadczonych w miejscu zamieszkania dla osób starszych i niepełnosprawnych;
- Wprowadzenie usług wspierających osoby starsze i z niepełnosprawnościami tj porządkowe, remontowe, mobilny konserwator – złota rączka;
- Zapewnienie pomocy w czynnościach domowych, wraz z zapewnieniem towarzystwa osobom starszym oraz z niepełnosprawnościami;
- Rozwijanie usług w zakresie transportu „door to door” przede wszystkim dla osób starszych i osób z niepełnosprawnościami;
- Organizowanie działań służących aktywności edukacyjnej, rekreacyjnej osób starszych poprzez animacje lokalną, przedsięwzięcia aktywizujące, edukacyjne, rozwój sieci klubów seniora i dziennego domu seniora;
- Organizowanie działań o charakterze międzypokoleniowym.

REKOMENDACJA II

W zakresie realizowanych usług społecznych należy uwzględnić działania w obszarze promocji i ochrony zdrowia. Ważna jest szeroka rozumiana profilaktyka – od kształtowania świadomości społecznej w zakresie zdrowia i zdrowego starzenia się, po realizację badań przesiewowych, służących wczesnemu wykrywaniu chorób. Szczególną uwagę należy zwrócić na organizację usług społecznych dla osób długotrwale i przewlekle chorych i ich rodzin.

W zakresie realizowanych usług społecznych należy uwzględnić następujące działania:

- Zapewnienie większego dostępu do rehabilitacji w warunkach ambulatoryjnych, jak i rehabilitacji domowej.
- Stworzenie możliwości wypożyczenia specjalistycznego sprzętu rehabilitacyjnego wraz z zapewnieniem kompleksowości usługi poprzez pomoc w organizacji transportu i montażu.
- Zapewnienie opieki psychologicznej i szkoleń instruktażowych wspomagających osoby w rodzinie, które opiekują się osobą starszą, chorą obłożnie lub osoba z niepełnosprawnościami.

- Poszerzenie działań związanych z promocją zdrowia, w zakresie edukacji i profilaktyki zdrowotnej, kształtowania odpowiednich postaw prozdrowotnych oraz promowania zdrowego stylu życia wśród wszystkich mieszkańców gminy,
- Organizacja profilaktycznych badań przesiewowych;
- Zapewnienie usług doradczych dla osób /rodzin w kryzysie życiowym.

REKOMENDACJA III

Z uwagi na odpływ ludzi młodych z gminy Mielno, należy skierować działania również w stronę rodzin oraz dzieci i młodzieży, aby zapewnić im dostęp „na miejscu” do usług społecznych odpowiadających na ich potrzeby.

W zakresie realizowanych usług społecznych należy uwzględnić następujące działania:

- Objęcie specjalistycznym wsparciem dzieci i młodzieży w zakresie opieki psychologicznej, terapeutycznej i psychiatrycznej;
- Organizacja warsztatów wzmacniających kompetencje rodzicielskie oraz edukacyjne w zakresie zapobiegania negatywnym zjawiskom społecznym (przemoc, uzależnienia, umiejętności emocjonalne i społeczne);
- Organizowane alternatywnych form spędzania czasu dla dzieci i dla młodzieży oraz podjęcie działań w zakresie utworzenia klubu dla młodzieży.
- Zorganizowanie opieki dla dzieci do lat 3 na terenie gminy;
- Organizacja opieki wakacyjnej dla dzieci;
- Zaproponowanie atrakcyjnej oferty kulturalnej i sportowo-rekreacyjnej skierowanej do dzieci i młodzieży, rodzin i mieszkańców gminy w wieku produkcyjnym.

REKOMENDACJA IV

Aktywność i integracja jest bardzo ważnym aspektem funkcjonowania społeczności lokalnej, szczególnie w wymiarze wrażliwości społecznej, samopomocy i potencjału wspólnoty do diagnozowania i rozwiązywania problemów jej członków. Z tego względu rozwój usług społecznych wymaga działań ukierunkowanych na wzmocnienie aktywności i integracji społecznej oraz wyłanianie i wsparcie lokalnych liderów.

W zakresie realizowanych usług społecznych należy uwzględnić następujące działania:

- Upowszechnienie wolontariatu – przygotowanie wolontariuszy w celu zapewnienia możliwości pracy w zakresie świadczenia pomocy mieszkańcom,
- Podjęcie działań integracyjnych wśród mieszkańców gminy, budowanie relacji pomiędzy nimi, zaproponowanie szerokiej oferty spędzania czasu wolnego w atrakcyjny sposób.

- Rekomenduje się podjęcie działań na rzecz rozszerzenia współpracy instytucji, organizacji pozarządowych i podmiotu ekonomii społecznej, której celem będzie budowanie partnerskiej współpracy w zakresie realizowania usług społecznych dla mieszkańców.

REKOMENDACJA V

Istotna jest komunikacja, wzajemna wymiana informacji i doświadczeń w zakresie potrzeb oraz realizowanych lokalnie usług.

W zakresie realizowanych usług społecznych należy uwzględnić następujące działania:

- Utworzenie Punktu Informacyjnego o dostępnych usługach społecznych,
- Prowadzenie szeroko zakrojonych kampanii informacyjnych, którym celem będzie zwiększenie poziomu informowania w zakresie miejsc, w których świadczona jest pomoc medyczna, psychologiczna, prawna, socjalna itp.

REKOMENDACJA VI

Zapewnienie dostępności i powszechności usług społecznych nie stoi w sprzeczności z odpłatnością za ich realizację. Wręcz przeciwnie – odpłatność może sprzyjać dostępności, przy założeniu, że środki pochodzące z opłat nie będą stanowiły głównego źródła finansowania usług, zostaną ustalone racjonalnie odniesieniu do stawek rynkowych, a jednocześnie nie będą wpływać na niższy standard i jakość usług.

- Przy planowaniu ewentualnej odpłatności za usługi należy ustalić jednolite zasady i warunki odpłatności.
- Rekomenduje się ustalenie systemu preferencji, zniżek lub zwolnień z opłat osób w trudnej sytuacji życiowej.